

NotatDato: 12.04.2019
Arkivsak: 2018/10978-16
Saksbehandlar: elsaaro1

Til:	Utval for opplæring og helse Utval for kultur, idrett og regional utvikling Fylkesutvalet
Frå:	Fylkesrådmannen

Program for folkehelsearbeid i Hordaland. Status i programarbeidet og endra økonomiske rammer**Bakgrunn**

Fylkestinget vedtok i 2017 at Hordaland skulle søkje seg inn i den nasjonale folkehelsesatsinga *Program for folkehelsearbeid i kommunane*. Hordaland blei programfylke og fekk tilskotsmidlar frå Helsedirektoratet til å delta i tiltaksutviklingsprogrammet i mars 2018. Satsinga *Saman for betre trivsel og livskvalitet for barn og unge* i Hordaland gjeld i åra 2018- 2023. Satsinga er eit samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunen, FoU-miljø, kommunar, frivillig sektor og andre.

Fylkeskommunen har fått ein stor utviklingsrolle programmet. Fylkeskommunen skal som prosjekteigar ta ein regional samordningsrolle når det gjeld utvikling og evaluering av tiltak for å fremje barn og unge si psykiske helse og livskvalitet. Dette inneberer å legge til rette for samarbeid med kommunane og forskings- og kompetansemiljø, og andre relevante aktørar. I Hordaland deltek Høgskulen på Vestlandet, Universitetet i Bergen, Folkehelseinstituttet, KorRus Vest og Kompetansesenter for barn og unge (RKBU) i utviklingsarbeidet. Fylkeskommunen står økonomisk ansvarleg overfor Helsedirektoratet.

Fylkesrådmannen vil i denne meldingsaka vise status for utviklingsarbeidet det første programåret med arbeidet i Regionalt samarbeidsorgan. Vidare gje oversyn over tildelte tilskot til kommunane og pågåande arbeid med å utvikle tiltak, om økonomiske rammer og utfordringar knytt til endringar i nasjonale rammer. Frå 2020 vil alle fylke som var teke opp i programmet i 2017 og 2018 få reduserte tilskot. Dette gjeld også Hordaland. Dette for å få plass til alle fylke i landet i tilskotsordninga.

Kort om programmet

Gjennom *Meld. St. 19 (2014-2015) Mestring og muligheter* blei programmet etablert. Hovudtemaet er psykisk helse og lokalt rusførebyggjande arbeid. Det har vore ei nasjonal forventning om at alle fylke skal med i satsinga. Det er sett av årlege løyvingar over statsbudsjettet. Gjennom *Meld. St. 19 (2018-2019) Gode liv i eit trygt samfunn* kjem det fram at alle fylke no er ein del av satsinga.

Program for folkehelsearbeid i kommunane skal først og fremst styrke kommunane sitt arbeid med å fremje befolkninga si helse og livskvalitet. Eit overordna mål er at psykisk helse og førebyggjande rusarbeid vert

ein integrert del av folkehelsearbeidet i kommunen. Eit hovudelement i tilskotsordninga er å legge til rette for kunnskapsbasert utvikling av arbeidsmåtar, tiltak og verkty, samt stimulere til samarbeid mellom kommunesektoren og forskingsmiljø. I Hordaland er barn og unge målgruppe gjennom alle kommunane sitt arbeid med å utvikle og prøve ut metodar og tiltak. Alle tiltak skal evaluerast – enten gjennom effektevaluering eller gjennom kvalitativt gode eigen evalueringar.

Status for arbeidet

Det pågåande utviklingsarbeidet i Hordaland er gjennomført i tråd med nasjonale krav og innanfor gjeldande fristar. Det er etablert styringsstrukturar og samarbeidsfora. Det er gjennomført open søknadsprosess i tråd med regelverket. Det er gjennomført søkjarkonferansar og samlingar for å styrke kommunane sitt arbeid i søknadsprosessen. Det er teke opp programkommunar og vurdert om planlagde tiltak treff vilkåra i tilskotsordninga i tråd med fristar sett av Helsedirektoratet. Det er utvikla samarbeidsavtalar mellom fylkeskommunen og kommunane, det er sendt ut tilskotsbrev mm.

Vedlagt årsmelding for 2018 som viser oversikt over aktivitetar i programmet (Vedlegg 1).

- Regionalt samarbeidsorgan

Eit vilkår for å vere programfylke er etablering av regionalt samarbeidsorgan. Samarbeidsorganet skal vere oppdatert på arbeidet i fylket og gje fylkeskommunen råd om mellom anna:

Val av programkommunar: kriterier og opptak, val av tiltak og fordeling av tilskotmidlar.

Samarbeidsorganet har gjennom 2018 og hittil i 2019 hatt fire møter. Fylkeskommunen har lagt råda frå organet til grunn for vedtak i programmet.

Medlemar Regionalt samarbeidsorgan	
<i>FoU-miljø</i>	<i>Fylkeskommunen</i>
Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU) (NORCE)	Regionalavdelinga, HFK
KompetansesenterRus (KoRus) Vest	Nærings- og lokalsamfunnsutvikling, HFK
Folkehelseinstituttet (FHI) Avd. for helsefremmande arbeid Bergen	Opplæringsavdelinga, HFK
Universitetet i Bergen v/ HEMIL-senteret	Kultur- og idrettsavdelinga, HFK
Høgskulen på Vestlandet	<i>Politisk leiing og ungdomspolitikarar</i>
<i>Kommunane</i>	Folkevald posisjon Hordaland
Regionråd Hardanger + Voss	Folkevald opposisjon Hordaland
Samarbeidsrådet for Sunnhordaland	Ungdommens fylkesutval
Samarbeidsrådet for Bjørnefjorden	Ungdommens fylkesutval
Bergen kommune	<i>Prosjektsekreteriat</i>
Vest-kommunane	Regionalavdelinga, HFK prosjektleiar
<i>Statelege etatar</i>	Regionalavdelinga, HFK prosjektmedarbeidar
Fylkesmannen i Vestland	<i>Frivillig sektor</i>
NAV Vestland	Nasjonalforeningen for folkehelsen

- *Programkommunane*

Målet etter første opptak i 2018 var å knyte fem-seks tiltak inn i programmet som pulje 1. Dette talet er nådd då alle kommunar med samarbeidspartar som søkte fekk opptak som programkommune. 14 kommunar i fylket er involvert i utviklingsarbeidet. 4 kommunar står åleine som tiltaksutviklar Askøy, Bømlo, Stord og Kvinnherad. Bergen utviklar tiltak i samarbeid med opplæringsavdelinga Hordaland fylkeskommunane, mens Voss/Hardanger med 9 kommunar samarbeider om eit tiltak med Kvam herad som tiltakseigar.

Arbeid med prosjektutviklinga i kommunane er pågåande. Det er eit mål å få til god involvering av barn og unge, og god medverknad i tiltaksutviklinga. Kommunane etablerer eigen prosjektorganisasjon sett ut i frå lokale behov. Kommunane legg ned ein betydeleg eigen innsats i programarbeidet.

Namn på tiltak/innsatsområde	Tiltakseigar	Lengd på tiltaksutviklinga ¹	Samarbeidsmiljø
Attraktive og gode møteplasser for barn og unge.	Askøy kommune	Programperiode program for folkehelse i Hordaland	Tverrfagleg prosjektgruppe, Ungdom, Høgskulen på Vestlandet
Helsefremmende miljø på sosiale medier.	Bergen kommune	2018/19 – 2021	HFK v/Opplæringsavdelinga, Folkehelseinstituttet, Høgskulen på Vestlandet, Ungdom og lærarar.
Medverknad og deltaking for god trivsel og livskvalitet for alle barn og unge.	Bømlo kommune	2018/19 – 2021	Barnehage, Skule, Barn og ungdom, Grendeutval (inkludert frivillig sektor), Høgskulen på Vestlandet, KoRus Vest.
Juniorforskarprosjektet	Kvam herad med samarbeidskommunar.	2018/19 – 2021	Voss kommune, Samnanger kommune, Granvin herad, Ulvik herad, Eidfjord kommune, Ullensvang herad, Odda kommune, Jondal kommune, Ungdom, HEMIL-senteret
Rosendalsprosjektet	Kvinnherad kommune	2018/19 – 2023	Rosendal ungdomsskule, Ungdom, Frivillig sektor, RKBU, HEMIL-senteret
Tilpassa og trygg overgang frå ungdomsskule til vidaregåande skule	Stord kommune	2018/19 – 2021	Stord vgs., Idrettsråd, Innvandrarråd, Ungdomsråd, Lokal fritidsklubb, Høgskulen på Vestlandet.

¹ Det kan bli endringar då prosjektperiode må vurderast på nytt som følge av endra økonomiske rammer frå Helsedirektoratet.

Økonomi

Tilskotsordninga føreset at midlane skal gå til tiltaksutvikling i kommunane. Det er ikkje høve til å nytte midlar til fylkeskommunane til administrasjon. Det er i utgangspunktet heller ikkje sett av midlar til kompetansesentre, Høgskular og Universitetsmiljøa sitt arbeid. Dette sjølv om det er eit vilkår for arbeidet med tiltaksutviklinga at FoU-miljø bidrar med sin kompetanse. Frå 2019 kan ein mindre del av midlane nyttast til FoU-miljøa, men all større evaluering skal det søkjast om eksterne midlar til.

- Fylkeskommunen sin ressursbruk

I tråd med nasjonale forventningar nyttar ikkje Hordaland fylkeskommune tilskotsmidlar til administrative kostnader. Programmet er svært ressurskrevjande. I 2018 har Hordaland fylkeskommune nytta ca. 85 % årsverk til sekretæriat. I tillegg kjem kostnader til reiseutgifter, arrangement, møter. Hordaland fylkeskommune har nytta rundt kr 750 000,- til utvikling av programmet i 2018. Hordaland fylkeskommune har tilsett 2-årig prosjektmedarbeidar i åra 2018/19. Frå 2020 er det så langt ikkje funne finansiering for prosjektmedarbeidar. Sogn og Fjordane er teke opp i tilskotsordninga frå 2019.

- FoU-miljøa

Dei fem FoU-miljøa som deltek i utviklingsarbeidet i fylket har fram til noe bidrege med arbeidsinnsats som er eigen finansiert. Skal samarbeidet utviklast vidare slik at miljøa kan sette av FoU-tid må det arbeidast med å finne løysingar som kompenserer meirarbeidet. Samarbeidsavtaler er under utvikling.

- Nasjonale tilskot:

Ved opptak i tilskotsordninga fekk Hordaland tildelt kr 36 mill. i tilskot i prosjektperioden under føresetnad av årlege løyve i statsbudsjettet.

For 2018 fekk Hordaland fylkeskommune tildelt 6 mill. kroner. Etter samråd med Regionalt samarbeidsorgan er 18 mill. kroner tenkt til tiltaksutvikling for pulje 1. Øvrige midlar var tenkt til involvering av fleire kommunar i tilskotsordninga. Tildeling av tilskotsmidlar var oppe i samarbeidsorganet den 07.12.18. Hordaland fylkeskommune har tildelt følgjande tilskotsramme fordelt over 3 år under føresetnad av årlege budsjettløyve frå Stortinget.

Bergen:	kr 4.0 mill
Kvam med fl.	« 4.0 mill
Askøy	« 2.3 mill
Bømlo	« 2.3 mill
Stord	« 2.3 mill
Kvinnherad	« 2.3 mill

Det er i tillegg sett av midlar til felles kompetanseheving og utviklingsarbeid.

- Endringar i nasjonale tilskot og konsekvensar for utvikling av programmet i Hordaland

Helsedirektoratet melde i årsskiftet 2018/2019 at det ville bli reduksjon i førespegla budsjetttramme til dei fylka som var inne i programmet for å finne midlar slik at alle fylke kunne bli med i tilskotsordninga. Grunngevinga er at det ikkje er funne så stor budsjetttramme i statsbudsjetta som tenkt når programmet starta opp, og at den nye budsjetttramma til alle fylka vil vere på til saman 77 millionar kroner årleg.

Hordaland fylkeskommune og fleire andre fylke tok opp i møte med Helsedepartementet og Helsedirektoratet i møte mellom helsemyndigheitene og fylkeskommunane i januar 2019 at det er uheldig at det blir endingar i rammer når kommunane har rigga seg til langsiktig utviklingsarbeid. I mars 2019 fekk Hordaland fylkeskommune melding om at tilskotet til Hordaland vert redusert med 1. mill. kroner årleg frå 6. mill til 5. mill kroner. Kun auka rammer i statsbudsjettet for 2020 kan i følgje Helsedirektoratet endre rammene på nytt.

Fylkesrådmannen seier seg lei for at omprioriteringane nasjonalt rammar utviklingsarbeidet i Hordaland. Hordaland fylkeskommune vil framover arbeide med å omstrukturere tidlegare planar for utrulling av programmet i fylket. Det vil bli lagt fram melding knytt til dette etter møte med samarbeidsorganet hausten 2019. Hordland fylkeskommunane vil så langt råd oppretthalde planlagt tildeling til kommunane som er inne i programmet. Eit vilkår er at det er mogleg å strekkje tilskotsperioden over fleire år.